Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (četvrto vijeće)

21. studenoga 2019.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Dizajn – Uredba (EZ) br. 6/2002 – Članak 90. stavak 1. – Privremene mjere, uključujući zaštitne mjere – Nadležnost nacionalnih prvostupanjskih sudova – Isključiva nadležnost sudova imenovanih u skladu s tom odredbom”

U predmetu C-678/18,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Hoge Raad der Nederlanden (Vrhovni sud Nizozemske), odlukom od 2. studenoga 2018., koju je Sud zaprimio 5. studenoga 2018., u postupku

Procureur-Generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden

SUD (četvrto vijeće),

u sastavu: M. Vilaras (izvjestitelj), predsjednik vijeća, S. Rodin, D. Šváby, K. Jürimäe i N. Piçarra, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Campos Sánchez-Bordona,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za Procureur-Generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden, R. van Peursem, u svojstvu agenta,

– za nizozemsku vladu, C. S. Schillemans i M. Bulterman, u svojstvu agenata,

– za Europsku komisiju, É. Gippini Fournier i A. Nijenhuis, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 18. rujna 2019.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 90. stavka 1. Uredbe Vijeća (EZ) br. 6/2002 od 12. prosinca 2001. o dizajnu Zajednice (SL 2002., L 3, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13. svezak 24., str. 45.).

* Jezik postupka: nizozemski

2 Zahtjev je podnesen povodom žalbe za zaštitu zakonitosti u kasacijskom postupku koju je podnio Procureur-Generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden (Glavni državni odvjetnik pri Vrhovnom sudu Nizozemske; u daljnjem tekstu: Glavni državni odvjetnik) protiv presude koju je 12. siječnja 2017. donio sudac Rechtbanka Amsterdam (Sud u Amsterdamu, Nizozemska) nadležan za privremenu pravnu zaštitu, u pogledu utvrđivanja sudova nadležnih za određivanje privremenih mjera, uključujući zaštitne mjere u odnosu na dizajn Zajednice.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Glava IX. Uredbe br. 6/2002 naslovljena „Nadležnost i postupanje u pravnim postupcima koji se odnose na dizajn Zajednice" sadržava Odjeljak 2. naslovljen „Sporovi u vezi s povredama i valjanosti dizajna Zajednice" koji obuhvaća članke 80. do 92. te uredbe.

4 Članak 80. Uredbe br. 6/2002, naslovljen „Sudovi za dizajn Zajednice", u stavku 1. određuje:

„Države članice na svojim područjima imenuju što je moguće manji broj nacionalnih sudova i vijeća prvog i drugog stupnja (sudovi za dizajn Zajednice) koji obavljaju zadaće koje su im dodijeljene ovom Uredbom."

5 Članak 81. navedene uredbe, naslovljen „Nadležnost za povrede i valjanost", propisuje:

„Sudovi za dizajn Zajednice imaju isključivu nadležnost:

(a) za tužbe zbog povrede i – ako su dopuštene prema nacionalnom pravu – tužbe u odnosu na prijetnju povredom dizajna Zajednice;

(b) za tužbe u vezi s proglašavanjem nepostojanja povrede dizajna Zajednice, ako su dopuštene prema nacionalnom pravu;

(c) za tužbe za proglašavanje neregistriranog dizajna Zajednice ništavim;

(d) za protutužbe za proglašavanje ništavosti dizajna Zajednice podnesene u vezi s tužbama iz točke (a)."

6 Članak 90. navedene uredbe, naslovljen „Privremene mjere, uključujući zaštitne mjere", glasi:

„1. Sudovima države članice, uključujući sudove za dizajn Zajednice, može biti podnesen zahtjev za privremene mjere, uključujući zaštitne mjere, u odnosu na dizajn Zajednice koje su na raspolaganju prema pravu te države u odnosu na nacionalna prava dizajna čak i ako je, prema ovoj Uredbi, stvarno nadležan sud za dizajn Zajednice druge države članice.

[…]

3. Sud za dizajn Zajednice čija je sudska nadležnost utemeljena na članku 82. stavcima 1., 2., 3. i 4. ima nadležnost za donošenje privremenih mjera, uključujući zaštitne mjere, koje su, podložno bilo kojim postupcima potrebnim za priznanje i izvršenje prema glavi III. Konvencije o nadležnosti i izvršenju, primjenjive na državnom području bilo koje države članice. Nijedan drugi sud nema takvu nadležnost."

Nizozemsko pravo

7 Članak 3. Weta tot uitvoering van de verordening van de Raad van de Europese Unie betreffende Gemeenschapsmodellen houdende aanwijzing van de rechtbank voor het Gemeenschapsmodel (Uitvoeringswet EG – verordening betreffende Gemeenschapsmodellen) (Zakon o provedbi Uredbe Vijeća Europske unije o dizajnu Zajednice i o određivanju nadležnog suda za rješavanje sporova u području dizajna Zajednice) od 4. studenoga 2004. (Stb. 2004, br. 573; u daljnjem tekstu: Zakon od 4. studenoga 2004.) određuje:

„Za sve tužbe u smislu članka 81. Uredbe [br. 6/2002] u prvom stupnju isključivo je nadležan Sud u Haagu, a u postupku privremene pravne zaštite sudac nadležan za privremenu pravnu zaštitu navedenog suda."

Glavni postupak i prethodno pitanje

8 Spin Master Ltd je poduzeće osnovano u Torontu (Kanada) koje posluje u sektoru igračaka. Pod žigom Bunchems stavlja na tržište igračku koja se sastoji od plastičnih loptica, dostupnih u osam boja, koje se čičkom lijepe jedna za drugu. Od loptica se mogu sastaviti svakojaki oblici i figure.

9 Tu je igračku 16. siječnja 2015. Spin Master registrirao na svoje ime kao dizajn Zajednice pod brojem 002614669-0002.

10 High5 Products BV, društvo osnovano u Waalwijku (Nizozemska), distribuira igračku pod imenom „Linkeez" koja se sastoji od plastičnih loptica, također dostupnih u osam boja, koje se čičkom lijepe jedna za drugu.

11 Dopisom od 18. studenog 2016. Spin Master je opomenuo High5 Products da prestane s povredom navedenog dizajna Zajednice.

12 Budući da High5 Products nije postupio po toj opomeni, Spin Master je pred sucem Rechtbanka Amsterdam (Sud u Amsterdamu, Nizozemska) nadležnim za privremenu pravnu zaštitu podnio prijedlog za određivanje privremene mjere zabrane prodaje igračke koju distribuira High5 Products.

13 Povodom prigovora o njegovoj nenadležnosti koji je izjavio High5 Products, sudac Rechtbanka Amsterdam (Sud u Amsterdamu) nadležan za privremenu pravnu zaštitu, presudom se od 12. siječnja 2017., proglasio nadležnim za odlučivanje u postupku privremene pravne zaštite koji se vodio pred njim. U tom je pogledu presudu temeljio na činjenici da mu, s jedne strane, nizozemsko pravo povjerava nadležnost za odlučivanje o tužbi iste vrste koja se temelji na dizajnu Beneluxa i, s druge strane, da članak 3. Zakona od 4. studenoga 2004. ne znači da on nije nadležan za postupke privremene pravne zaštite povodom zahtjeva za zabranu ograničenu na nizozemsko državno područje, kao što je onaj koji mu je podnesen.

14 Glavni državni odvjetnik podnio je 31. kolovoza 2018., protiv navedene presude, pred Hoge Raadom der Nederlanden (Vrhovni sud Nizozemske) žalbu za zaštitu zakonitosti u kasacijskom postupku zato što je, prema njegovu mišljenju, za dizajn Zajednice, pa i u pogledu privremenih mjera, uključujući zaštitne mjere, isključivo nadležan sudac Rechtbanka Den Haag (Sud u Hagu, Nizozemska) nadležan za privremenu pravnu zaštitu, kao sud imenovan u skladu s člankom 80. stavkom 1. Uredbe br. 6/2002.

15 Sud koji je uputio zahtjev navodi da mu je postavljeno pitanje protive li se članku 90. stavku 1. Uredbe br. 6/2002 pravni propisi države članice kojima se propisuje da se isključiva nadležnost sudova imenovanih u skladu s člankom 80. stavkom 1. te uredbe primjenjuje i na privremene mjere, uključujući zaštitne mjere u skladu s navedenim člankom 90. stavkom 1.

16 Sud koji je uputio zahtjev ističe da je nizozemski zakonodavac, donošenjem članka 3. Zakona od 4. studenoga 2004., htio iskoristiti posebnu stručnost Rechtbanka Den Haag (Sud u Haagu, Nizozemska) i Gerechtshofa Den Haag (Žalbeni sud u Haagu, Nizozemska) u području intelektualnog vlasništva. Taj sud napominje da se o pitanju isključive nadležnosti sudova imenovanih u skladu s člankom 80. stavkom 1. Uredbe br. 6/2002, u pogledu privremenih mjera, uključujući i zaštitne mjere, u sudskoj praksi i literaturi zastupaju različita stajališta, i to ne samo u Nizozemskoj već i u drugim državama članicama.

17 Sud koji je uputio zahtjev dvoji o pravilnom tumačenju članka 90. stavka 1. Uredbe br. 6/2002. Prema prvom tumačenju, države članice ne mogu nadležnost za rješavanje svih prijedloga za određivanje privremenih mjera, uključujući zaštitne mjere u predmetima dizajna, dodijeliti isključivo sudovima za dizajn Zajednice jer je zakonodavac Unije navedenom odredbom zapravo uveo obvezujuću iznimku od namjere da se potakne specijalizacija određenih sudaca, koja je inače navedena u toj uredbi. Prema drugom tumačenju, zakonodavac Unije je time jedino želio omogućiti državama članicama da u svojem nacionalnom zakonodavstvu predvide da su za rješavanje te vrste zahtjeva nadležni također i drugi sudovi nadležni za poduzimanje takvih mjera u predmetima koji se odnose na nacionalne dizajne.

18 Taj sud također smatra da, s obzirom na to da članak 81. Uredbe br. 6/2002 propisuje obveznu nacionalnu nadležnost sudova za dizajn Zajednice u odnosu na zahtjeve navedene u tom članku, članak 90. primjenjuje se samo na drugačije prethodne mjere, uključujući zaštitne mjere.

19 Naposljetku, sud koji je uputio zahtjev ističe da ukidanje presude povodom žalbe za zaštitu zakonitosti koju je podnio Glavni državni odvjetnik ne utječe na pravni položaj stranaka na koje se ta presuda odnosi, jer je u ovom slučaju sporno samo pravno pitanje koje se postavlja u brojnim predmetima i o kojem postoje različita stajališta.

20 U tim je okolnostima Hoge Raad der Nederlanden (Vrhovni sud Nizozemske) odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Treba li članak 90. stavak 1. Uredbe […] br. 6/2002 […] tumačiti na način da se njime nadležnost za određivanje privremenih mjera, uključujući zaštitne mjere, obvezno dodjeljuje svim ondje navedenim sudovima određene države članice ili se njime državama članicama prepušta – u cijelosti ili djelomično – dodjeljivanje nadležnosti za određivanje takvih mjera isključivo sudovima koji su u skladu s člankom 80. stavkom 1. navedene uredbe imenovani kao sudovi za dizajn Zajednice (prvog i drugog stupnja)?”

Dopuštenost zahtjeva za prethodnu odluku

21 Prema navodima suda koji je uputio zahtjev, u isključivoj je nadležnosti Glavnog državnog odvjetnika da, nakon što stranke na raspolaganju više nemaju redovne pravne lijekove, podnese žalbu za zaštitu zakonitosti u kasacijskom postupku kojom se traži ukidanje sudske odluke. Kad se takva žalba u kasacijskom postupku prihvati, predmetna se sudska odluka ukida bez utjecaja na položaj *inter partes*.

22 Nizozemska vlada ističe da je zahtjev za prethodnu odluku dopušten jer je sud koji je podnio zahtjev dužan odlučiti o žalbi za zaštitu zakonitosti koju je podnio Glavni državni odvjetnik, a koja predstavlja pravno sredstvo koje služi osiguravanju ujednačene primjene prava i njegovu razvoju na nacionalnoj razini.

23 Valja u tom pogledu podsjetiti da prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, iako člankom 267. UFEU-a podnošenje zahtjeva Sudu nije uvjetovano kontradiktornošću postupka tijekom kojega nacionalni sud upućuje prethodno pitanje, nacionalni sudovi ovlašteni su obratiti se Sudu samo ako je pred njima u

tijeku spor i ako trebaju odlučiti u postupku koji će se okončati donošenjem odluke sudske naravi (presuda od 25. lipnja 2009., Roda Golf & Beach Resort, C-14/08, EU:C:2009:395, t. 33. i 34. kao i presuda od 16. lipnja 2016., Pebros Servizi, C-511/14, EU:C:2016:448, t. 24.).

24 U tom je pogledu jedino bitno, kao što je nezavisni odvjetnik naglasio u točki 33. svojeg mišljenja, da sud koji od Suda traži pomoć izvršava sudbenu ulogu i da smatra da mu je za donošenje odluke potrebno tumačenje prava Unije. Okolnost da se položaj stranaka u sporu iz kojeg proizlazi zahtjev za prethodnu odluku više ne može promijeniti nakon njezina donošenja ne može utjecati na razmatranja koja se odnose na vrstu dužnosti koje obnaša sud koji je uputio zahtjev.

25 Usto valja podsjetiti da, iako izraz „donijeti presudu” u smislu članka 267. stavka 2. UFEU-a uključuje sve postupke u kojima sud koji je uputio zahtjev donosi presudu, njega valja široko tumačiti, kako bi se izbjeglo da se brojna postupovna pitanja smatraju nedopuštenima i da ih Sud ne može tumačiti te da ne može tumačiti sve odredbe prava Unije koje je sud koji je uputio zahtjev dužan primijeniti (vidjeti u tom smislu presudu od 11. lipnja 2015., Fahnenbrock i dr., C-226/13, C-245/13, C-247/13 i C-578/13, EU:C:2015:383, t. 30. i od 16. lipnja 2016., Pebros Servizi, C-511/14, EU:C:2016:448, t. 28.).

26 Iz prethodno navedenog proizlazi da, kada sud protiv čijih odluka nema pravnog lijeka, u smislu članka 267. UFEU-a, dvoji o tumačenju prava Unije povodom žalbe za zaštitu zakonitosti u kasacijskom postupku, on je obvezan Sudu uputiti zahtjev za prethodnu odluku neovisno o činjenici što odluka Suda donesena u prethodnom postupku neće utjecati na položaj *inter partes*.

27 Stoga je zahtjev za prethodnu odluku dopušten.

O prethodnom pitanju

28 Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 90. stavak 1. Uredbe br. 6/2002 tumačiti na način da propisuje da su sudovi država članica nadležni za određivanje privremenih mjera, uključujući zaštitne mjere u odnosu na nacionalni dizajn, ujedno nadležni i za određivanje takvih mjera u odnosu na dizajn Zajednice ili pak na način da su države članice slobodne, u cijelosti ili djelomično, isključivu nadležnost u tom smislu dodijeliti samo sudovima koji su imenovani kao sudovi za dizajn Zajednice.

29 Članak 90. stavak 1. Uredbe br. 6/2002 propisuje da sudovima države članice, uključujući sudove za dizajn Zajednice, može biti podnesen zahtjev za privremene mjere, uključujući zaštitne mjere, u odnosu na dizajn Zajednice koje su na raspolaganju prema pravu te države u odnosu na nacionalna prava dizajna čak i ako je, prema toj Uredbi, stvarno nadležan sud za dizajn Zajednice druge države članice.

30 Pitanje suda koji je uputio zahtjev posebno se odnosi na prvi dio te odredbe, odnosno na određivanje nadležnih sudova, u svakoj državi članici, za određivanje privremenih mjera, uključujući zaštitne mjere u odnosu na dizajn Zajednice.

31 Treba naglasiti da prilikom tumačenja odredbe prava Unije valja uzeti u obzir ne samo njezin tekst nego i kontekst u kojem se nalazi te ciljeve propisa kojeg je dio (presuda od 22. lipnja 2016., Thomas Philipps, C-419/15, EU:C:2016:468, t. 18. i navedena sudska praksa).

32 Iz teksta članka 90. stavka 1. Uredbe br. 6/2002 proizlazi da pojedinac može zatražiti određivanje privremenih mjera, uključujući zaštitne mjere u odnosu na dizajn Zajednice, ne samo od suda za dizajn Zajednice države članice, nego i od bilo kojeg suda te države članice koji je nadležan za određivanje takvih mjera u odnosu na nacionalni dizajn. U tom se pogledu, kao što je nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 41. svojeg mišljenja, njime potvrđuje da se izraz „uključujući” ne treba nužno odnositi na specijalizirani sud.

33 Navedena se tvrdnja ne dovodi u pitanje upotrebom pojma „može” u članku 90. stavku 1. Uredbe br. 6/2002. Taj pojam ne utječe na značenje odredbe na način da se njome državama članicama priznaje diskrecijska ovlast u pogledu dodjeljivanja nadležnosti za privremene mjere, uključujući zaštitne mjere u odnosu na dizajn Zajednice. Odnosno, kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 66. svojeg mišljenja, pojam „može” odnosi se samo na pojedince koji žele pokrenuti postupak pred sudom radi izricanja privremene ili zaštitne mjere u odnosu na jednu od tužbi navedenih u članku 81. Uredbe br. 6/2002.

34 Osim toga, premda nizozemska vlada tvrdi da ta odredba ne propisuje nacionalnu nadležnost u državi članici, nego da određuje pravila međunarodne nadležnosti za privremene mjere, uključujući zaštitne mjere, iz iscrpnog čitanja navedene odredbe proizlazi da se samo njezinu drugom dijelu, koji kao takav nije predmet prethodnog pitanja, može pripisati takav doseg, s time da taj doseg ne utječe na pitanje određivanja, u svakoj državi članici, sudova nadležnih za određivanje prethodnih mjera, uključujući zaštitne mjere u odnosu na dizajn Zajednice.

35 Usto, suprotno tvrdnjama te vlade, utvrđenje iz točke 32. ove presude potvrđuje kontekst članka 90. stavka 1. Uredbe br. 6/2002.

36 U tom pogledu treba napomenuti da je ta odredba dio glave IX. te uredbe koja je naslovljena „Nadležnost i postupanje u pravnim postupcima koji se odnose na dizajn Zajednice”. Točnije, ona se nalazi u odjeljku 2. te glave, naslovljenom „Sporovi u vezi s povredama i valjanosti dizajna Zajednice”, koji obuhvaća članke 80. do 92. navedene uredbe.

37 Međutim, iz opće strukture Uredbe br. 6/2002 proizlazi da odredbe iz odjeljka 2. sadržavaju posebna pravila o sudskoj nadležnosti za tužbe zbog povrede prava ili tužbe za proglašavanje dizajna Zajednice ništavim. Ta se posebna pravila razlikuju također od pravila navedenih u odjeljku 3. glave IX. navedene uredbe kojima se određuje nadležnost za druge sporove koji se tiču dizajna Zajednice, a koji su različiti od tužbi zbog povrede prava i tužbi za proglašavanje ništavosti.

38 Prema tome, suprotno tvrdnjama nizozemske vlade, privremene mjere, uključujući zaštitne mjere u pogledu dizajna Zajednice, navedene u članku 90. stavku 1. Uredbe br. 6/2002, s jedne se strane odnose na tužbe zbog povrede prava ili tužbe za proglašavanje ništavosti koje su navedene u članku 81. te uredbe, a s druge strane, mogu ih odrediti sudovi država članica koji su nadležni za određivanje takvih mjera u odnosu na nacionalni dizajn.

39 U tom pogledu, doseg članka 90. stavka 1. Uredbe br. 6/2002 ne može biti drugačiji od dosega drugih odredaba iz odjeljka 2. glave IX. navedene uredbe, jer, kao što je nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 50. svojeg mišljenja, tekst članka 90. stavka 1., kao i članci od 82. do 89. navedene uredbe, upućuju na tužbe navedene u članku 81. iste uredbe.

40 Takvo tumačenje članka 90. stavka 1. odgovara, osim toga i ciljevima koji se nastoje postići Uredbom br. 6/2002. Naime, zakonodavac Unije je, uspostavom sudova za dizajn Zajednice u svakoj državi članici, doista namjeravao uspostaviti specijalizaciju sudova nadležnih za dizajn Zajednice kako bi, kao što je to navedeno u uvodnoj izjavi 28. te uredbe, pomogao razvoju jedinstvenog tumačenja uvjeta koji se odnose na valjanost dizajna Zajednice.

41 Međutim, premda je cilj jedinstvenog tumačenja potpuno utemeljen u slučaju sudskih postupaka koji se odnose na meritum tužbi zbog povrede prava i tužbi za proglašavanje ništavosti, zakonodavac Unije u uvodnoj izjavi 29. Uredbe br. 6/2002 također je podsjetio da mogućnost učinkovite provedbe zaštite prava koja proizlaze iz dizajna Zajednice treba biti od ključne važnosti na čitavom području Unije. Prema tome, kada je riječ o zahtjevima za određivanje privremenih mjera, uključujući zaštitne mjere u postupcima zbog povrede prava ili ništavosti, uvjeti blizine sudova i njihove učinkovitosti prevladavaju nad njihovom specijalizacijom.

42 Dodjeljivanje nadležnosti za određivanje takvih mjera svim sudovima države članice koji su nadležni za određivanje mjera iste vrste u odnosu na nacionalni dizajn stoga je pogodno za brz i učinkovit prestanak postupaka kojima se zadire u prava nositelja registriranog dizajna Zajednice.

43 Nadalje, učinak takvih privremenih mjera, uključujući zaštitne mjere, po svojoj je prirodi vremenski ograničen i njihovo određivanje od strane nadležnog suda ne može utjecati na odluku o meritumu u postupku za utvrđenje povrede prava ili proglašenje ništavosti, za koju su isključivo nadležni sudovi za dizajn Zajednice.

44 Iz svega prethodno navedenog proizlazi da članak 90. stavak 1. Uredbe br. 6/2002 treba tumačiti na način da on propisuje da su sudovi država članica koji su nadležni za određivanje privremenih mjera, uključujući zaštitne mjere u odnosu na nacionalni dizajn, nadležni i za određivanje tih mjera u odnosu na dizajn Zajednice.

Troškovi

45 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (četvrto vijeće) odlučuje:

Članak 90. stavak 1. Uredbe Vijeća (EZ) br. 6/2002 od 12. prosinca 2001. o dizajnu Zajednice treba tumačiti na način da on propisuje da su sudovi država članica koji su nadležni za određivanje privremenih mjera, uključujući zaštitne mjere u odnosu na nacionalni dizajn, nadležni i za određivanje tih mjera u odnosu na dizajn Zajednice.

Potpisi